

Veel belangstelling voor het boek 'Boerderijen in het wierden- en dijkenlandschap'

Op maandagmiddag 8 mei is onder veel belangstelling door gedeputeerde Staghouwer het boek 'Boerderijen in het wierden- en dijkenlandschap' in ontvangst genomen uit handen van Koos Koop, voorzitter van de agrarische natuur- en landschapsvereniging Wierde & Dijk. Het boek, geschreven door bestuurslid Attie Bos, bevat zeventien interviews met boeren over nieuw- of herbouw van hun schuur of stal met het landschap als uitgangspunt.

Wierde & Dijk is al jaren bezig met het promoten van 'agrarisch landschappelijk bouwen'. Dat daar steeds meer belangstelling voor is blijkt wel uit de grote opkomst. Ruim 75 aanwezigen uit de agrarische- en bouwwereld, overheid en andere belangstellenden waren aanwezig toen Attie Bos aan de hand van beeldmateriaal in vogelvlucht de geschiedenis van verschillende Groninger boerderijtypes en schuren toelichtte. Deze historische boerderijen bepalen nog steeds in hoge mate het landschap. De schaalvergroting, de asbestproblematiek en de gevolgen van de aardbevingen maken dat praktisch alle boeren nieuw-of verbouwplannen hebben. In de interviews vertellen ze welke moeilijkheden ze daarbij onderkennen. Functionaliteit staat op de eerste plaats, maar daarnaast blijken

boeren bereid rekening te houden met de oorspronkelijke boerderij en het landschap. Om dat in praktijk te brengen is echter geen gemakkelijke opgave, omdat een onafhankelijke adviseur niet zomaar binnen handbereik is. Boeren die een architect hebben ingeschakeld, zijn echter zeer tevreden over de samenwerking en trots op het resultaat.

Het doel van het boek is boeren, architecten, gemeenten en bouwers te stimuleren de kwaliteit van het agrarisch erfgoed te bewaken. Een bouwwijze waarbij nadrukkelijk rekening

wordt gehouden met de cultuurhistorische aspecten van boerderijen en het landschap. Gedeputeerde Staghouwer onderschreef het verhaal en zei dat de provincie zich van haar verantwoordelijkheid in dezen bewust is.

Het boek is te bestellen voor € 10,00 excl. verzendkosten via mooieschuren@gmail.com

Stilleweer

Mijn favoriete crematorium is Stilleweer in Appingedam. Begrijp me goed: ik kom er liever niet dan wel en al helemaal niet voor me zelf, omdat ik een beleefd man ben en een ander graag voor laat gaan (een uitspraak van een bevriende boer die toch eens onbeleefd werd – hoe jammer).

Het mooie van Stilleweer is het uitzicht. De sprekers staan met hun rug tegen een grote glazen wand en oreren over de dood. Achter de glazen wand, buiten, ligt

een grote vijver, natuurlijk aangelegd, met rondkabbelende eendjes en meerkoeten. Er loopt een fietspad van rechts naar links, met slome, dikke Damster fietsers, met wielrenners, hardlopers en nordic walkers. Van geluiden buiten hoor je niets. Schuin aan de rechterkant zie je het Eemskanaal; er tuft af en toe een binnenschip voorbij. Verder zie je struiken en bomen en heel veel lucht, altijd verschillende, zoals luchten in Nederland zijn.

Binnen nemen we afscheid van iemand, luisteren we en leven we mee. In het decor gaat het leven in al zijn facetten zijn gang. De achteloosheid relativeert en geeft troost wellicht en bij mij dringt het besef door dat ik dat anders nooit doe: zitten en kijken naar de natuur. Gewoon zitten en kijken en een beetje mijmeren. Zouden we vaker moeten doen. Zouden we iedere dag moeten doen.

Piet Glas

Grunn leeft!

Weidevogels en meer...

Tussen Eemshaven en Vierverlaten loopt een hoogspanningsleiding van 220 kV. Deze loopt o.a. tussen Boterdiep en Aduarddiep, door de weidevogelgebieden Reitdiepdal en Winsummermeeden. Er zijn nu zeer vergevorderde plannen om deze te gaan vervangen door een veel zwaardere, veel hogere leiding van 380kV. Op hoofdlijnen gaat deze nieuw te bouwen leiding langs hetzelfde tracé als de oude hoogspanningsleiding.

Deze ingreep in het open landschap gaat gevolgen hebben voor weidevogelgebieden die al jaren met zorg en met inzet van boeren en vrijwilligers worden onderhouden.

In de regio is een overleg op gang gekomen van 16 betrokken gebiedspartijen, waaronder Wierde & Dijk. In gezamenlijkheid is voortdurend overleg met provincie en gemeenten gevoerd. En via lobbywerk in Den Haag zijn pogingen gedaan om een deel van het traject ondergronds te krijgen. Tot op heden is dat niet gelukt. In feite staan de gebiedspartijen lijnrecht tegenover Tennet en de Rijksoverheid. Er ligt nu wel een aanbod voor "ruimhartige

compensatie" van het aangetaste natuurareaal en een "robuust" investeringspakket voor cultuurhistorische objecten. Dit dossier is inmiddels zo spannend geworden dat de Tweede Kamer de behandeling ervan controversieel verklaard heeft. Wordt vervolgd. (Zie ook: <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-economische-zaken/documenten?pagina=5>.)

Inmiddels is er goed nieuws te melden van ons weidevogelkerngebied Crangeweer. Het Collectief Midden Groningen voert hier nu regie over het beheer. Met voorfinanciering door Wierde & Dijk heeft het Collectief dit voorjaar twee plas-dras-pompen kunnen aanschaffen. Eén daarvan is geplaatst in een natuurlijke laagte in een perceel van Peter Dekens. Een eerste succes zijn de waargenomen kemphanen. Of de kemphanen hier ook tot nestelen zullen komen is nog even afwachten....

En dan nog dit: Op initiatief van Marco Glastra van Het Groninger Landschap is het Weidevogel Manifest Groningen opgesteld. Op 6 april jl. is het ondertekend door 12 partijen en aangeboden aan gedeputeerde Henk Staghouwer.

(<https://www.groningerlandschap.nl/nieuws/natuur-en-landbouworganisaties-slaan-handen-ineen-weidevogels-groningen/>)

De ondertekenaars zijn:

Collectief Groningen West, Collectief Groningen Midden, LTO-Noord, Het Groninger Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Vogelbescherming, Avifauna Groningen, Landschapsbeheer Groningen, IVN Groningen, Natuur en Milieufederatie Groningen en Wildbeheereenheden Groningen.

De ondertekenaars van dit manifest zijn bereid het overeengekomen Actieplan gezamenlijk nader uit te werken, draagvlak te creëren voor en uitvoering te geven aan de maatregelen en samen op zoek te gaan naar de benodigde financiële middelen en/of het creëren van kansen en meerwaarde voor agrarische ondernemers. Inzet is om in 10 jaar tijd, een verdubbeling van het aantal broedparen van de grutto in Groningen te realiseren: van 1000 naar 2000 paar. De ondertekenaars spreken af uiterlijk 1 december 2017 het Groninger Actieplan Weidevogels vast te stellen.

Pilotproject Agrarisch Landschappelijk Bouwen: weer een stapje verder!

Zoals bekend heeft de adviescommissie ALB zich vorig jaar gebogen over de 15 inzendingen van boeren die van plan zijn onder architectuur een schuur of stal te bouwen.

De projecten zijn op basis van een bepaalde weging van criteria gerangschikt. Daaruit is een groslijst gededuceerd van 7 projecten die de hoogste score hadden en dus kans maakten op subsidie. Vervolgens hebben Gedeputeerde Staten de volgorde van de lijst inclusief het advies van de commissie overgenomen. Uiteindelijk kunnen slechts 5 projecten worden gehonoreerd. Voor 1 april moesten de 7 boeren die genomineerd waren, de meerkosten en planning van hun bouwproject naar

de provincie sturen. Welke projecten "in de prijzen vallen" wordt in juni bekend gemaakt!

Verder heeft de werkgroep ALB een nieuwe folder gemaakt en tijdens de onlangs gehouden ledenvergadering gepresenteerd. Het doel hiervan is bouwers, gemeenten, architecten en boeren te stimuleren om "mooie" schuren en stallen te bouwen teneinde de kwaliteit van het landelijk gebied te behouden. Op verzoek wordt een inlegvel bijgevoegd met de namen van de architecten die meewerkten aan de architectenmarkt in Hornhuizen. Deze folder zal ruim worden verspreid en kan worden aangevraagd via mooieschuren@gmail.com

Bijen zoemen overal..... Bloemen bloeien overal

Bijen, honingbijen en wilde bijen, staan momenteel in het middelpunt van de belangstelling. Overal om ons heen ontstaan initiatieven om de leefomgeving voor bijen te verbeteren. Niet alleen in Noord-Groningen, maar ook in de rest van Nederland en ver daarbuiten. Zowel door vrijwilligers als door bedrijven en overheden. Gelukkig dringt het besef door dat we niet zonder bijen kunnen én dat we allemaal een steentje kunnen bijdragen. Dit resulteert in een reeks van projecten die nu worden uitgerold, ook in ons werkgebied. De essentie is steeds om lang bloeiende bloemrijke plekken te creëren, met luwte in de zon en huisvestingsmogelijkheden voor wilde bijen. Dat kan op erven en in tuinen, maar ook in het veld, bijvoorbeeld langs een oude dijk.

Bij onderstaande projecten zijn diverse partijen betrokken, zoals Landschapsbeheer Groningen, Natuurmonumenten, Vlinderstichting, Gemeenten, Natuur en MilieuFedaratie, Naturalis en ook de Agrarische Collectieven. Het geld komt onder andere van Google en de PostcodeLoterij.

Een paar voorbeelden:

- Het project Vlinder- en Bijenidylle Uithuizen: hier wordt een royale groenstrook langs een ruilverkavelingsbos omgevormd tot een bloemrijke strook. Die ligt mooi in de luwte van de bomen. In juni wordt deze Idylle geopend. En ze zal voor langere tijd beheerd worden.

- De Wilde Bijenlinie is een landelijk project om 300 geschikte plekken voor wilde bijen te maken. Met daartussen verbindingszones, bijvoorbeeld langs spoorlijnen en in bermen. In de provincie Groningen proberen we zo'n 25 plekken te realiseren. In dit project wordt ook geld vrijgemaakt voor monitoring en onderzoek.
- Het project Lijnen in het landschap loopt in Noord-Groningen, in het bevestigingsgebied. Hier gaat het om versterken van de landschappelijke en ecologische kwaliteit van maren en dijken. Met aandacht voor meer lokale, bloeiende elementen.
- De Bijen-app wordt ontwikkeld door de gezamenlijke Agrarische Collectieven in Groningen. Doel is om alle initiatieven die ten goede van bijen worden genomen, bij elkaar te brengen in een overzicht. Aangevuld met veel informatie over de verschillende bijen. We hopen daarmee een stimulans te geven en inspiratie aan anderen om ook mee te doen met effectieve maatregelen.

In al de bovenstaande projecten is Wierde & Dijk op een of andere manier betrokken. Dat hebben we op onze algemene ledenvergadering onderstreept door iedereen een leuk zakje FAB-zaad mee te geven!

En voor iedereen die ook bloemenranden wil zaaien, of nog overhoekjes heeft, is er nog zaadmengsel beschikbaar. Er zijn twee zaadmengsels die u kunt bestellen:

1. FAB/bijenmengsel

Een vergelijkbaar mengsel is de afgelopen jaren gezaaid voor het FAB-project en het bijenproject van de provincie.

- Verpakt per zak van 5 kg – dit is de minimale bestelhoeveelheid.
- Kosten per zak van 5 kg: € 75,-.
- Inzaaihoeveelheid: ca 20 kg per hectare.
- Met een zak van 5 kg kunt u ca 0,25 hectare inzaaien.
- Inzaaien van het mengsel in de tweede helft van april/begin mei, met een vals zaaiend.

2. Wendakkermengsel.

- Een mengsel van zomerbloemen, incarnaat klaver, alexandrijnse klaver, lupine, facelia, boekweit, witte en rode klaver, luzerne en erwt.
- Verpakt per zak van 10 kg – dit is de minimale bestelhoeveelheid.
- Kosten per zak van 10 kg: € 75,-.
- Inzaaihoeveelheid: ca 20 kg per hectare.
- Met een zak van 10 kg kunt u ca 0,5 hectare inzaaien.
- Bij inzaai in wendakkers: inzaai van de rand na het poten van aardappels, u mag door de wendakker heenrijden.

Het bestellen kan door een mail te sturen naar trudy@wierde-en-dijk.nl met daar in uw gegevens, het gewenste zaadmengsel en het aantal zakken.

(FAB = Functionele Agro Biodiversiteit)

Onderzoek Akkervogelbeheer

De pilot Zomergraan en stoppels is het derde onderzoeksjaar ingegaan. We testen een nieuwe manier van akkervogelbeheer dat én resultaat geeft voor akkervogels én goed in te passen is in de agrarische bedrijfsvoering. Op negen locaties in onze provincie, waarvan drie in Noord-Groningen telen we daarvoor zomergraan op een extensieve wijze.

Dit jaar wordt het onderzoek naar de akkervogelstand wederom uitgevoerd door Bauke Koole. Rob Geerts van Wageningen Universiteit neemt de monitoring van kruiden weer voor zijn rekening. Nieuw dit jaar is het onderzoek naar insecten. We kijken naar insecten omdat het de belangrijkste voedselbron is voor jonge akkervogels. Tevens kunnen insecten van nut zijn in de plaagbestrijding. Insecten die een plaag kunnen zijn in de graanteelt worden uiteraard ook meegenomen. Het insectenonderzoek vindt in juni plaats onder leiding van Frans van Alebeek, insectenkundige.

Het komend jaar gaan we onze bevindingen uitwerken tot een beheerpakket. Als dit wordt goedgekeurd zal dit nieuwe

beheerpakket worden opgenomen in het ANLB, het stelsel waarbinnen het akkervogelbeheer wordt gesubsidieerd.

HULP GEVRAAGD

Voor het uitvoeren van het insectenonderzoek kunnen we nog hulp gebruiken bij het plaatsen en ophalen van de vallen en het determineren van de vangsten. Eind mei is er een instructiebijeenkomst, kennis van het onderwerp is niet nodig. We schatten in dat voor het plaatsen en ophalen van de vallen ieder een halve dag nodig is. Voor het determineren van de vangsten is dat één dag. Reiskosten en tijd worden vergoed.

Meer weten? Bel Trudy van Wijk, projectmedewerkster op 06-46081128.

OPROEP

Graag ontvangen wij van al onze leden het e-mailadres!

Van velen hebben we het al, maar nog niet van iedereen. Inmiddels maken wij wel gebruik van de e-mail om u informatie te zenden. Bijvoorbeeld over activiteiten en soms een digitale extra Nieuwsbrief.

Omdat kantoor Vreugdenhil onze ledenadministratie verzorgt, vragen we u om uw e-mailadres te sturen aan: info@kantoorvreugdenhil.nl of naar anneke@wierde-en-dijk.nl

AGENDA

Voor activiteiten in het komende seizoen: zie onze website en ook via mail houden we u op de hoogte.

Boerderijen in het wierden- en dijkenlandschap

Te bestellen via:
mooieschuren@gmail.com
ISBN/EAN 978-94-6048-045-4
Auteur: Attie F. Bos, 2017
Kosten € 10,00 excl. verzendkosten

Colofon

De Nieuwsbrief Wierde & Dijk is een uitgave van de vereniging voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer Noord-Groningen.

Nummer 33, mei 2017

Redactie: PR-commissie Wierde & Dijk
Fotografie: Bauke Koole, Jurtko Boerma, Herman Spier en Trudy van Wijk
Vormgeving: Fenatic, Oostwold

Druk: De Marge, Groningen

ISSN: 1879-4408

Contactpersonen Wierde & Dijk

Bestuursleden:

Attie F. Bos	0595 57 21 07
Anneke Flach	0595 52 85 76
Piet Glas	0596 55 12 14
Joke Hellenberg	0595 43 17 66
Koos Koop	06 54 24 71 81
Catrienus Rouwé	050 304 92 83
Fred de Ruiter	0595 43 96 69

Projectmedewerkers:

Trudy van Wijk	06 46 08 11 28
Pieke Stevens,	06 38 23 99 63

projectcoördinator ALB

Postadres:

Postbus 25, 9965 ZG Leens E: info@wierde-en-dijk.nl W: www.wierde-en-dijk.nl

attie.bos@t-men.nl
anneke@wierde-en-dijk.nl
pietglas@wierde-en-dijk.nl
joke@wierde-en-dijk.nl
kooskoop@hotmail.nl
rouwевanderzee@gmail.com
fred@wierde-en-dijk.nl

trudy@wierde-en-dijk.nl
mooieschuren@gmail.com